

Slurpen datacentra straks Hollands Kroon leeg?

NHD 15-2-2021

Nieuwe datacentra in de Kop van Noord-Holland dreigen naast een groot stroomverbruik ook beslag te leggen op een enorme hoeveelheid leidingwater. Als de plannen in de gemeente Hollands Kroon doorgaan, slurpen zoemende servers van techgiganten straks mogelijk vijf tot tien procent van het totale provinciale drinkwaterverbruik op, blijkt uit waarschuwingen in interne stukken.

door Mike Muller en Edwin Timmer

De komst van megadatacentra houdt de gemoe-deren in Noord-Holland bezig. Na de onthulling dat de gemeente Hollands Kroon – ondanks waarschuwingen – volgens deskundigen vermoedelijk buiten haar boekje is getreden met de vergunningverlening voor de bouw van datacenters door techgiganten als Google en Microsoft, buigt het provinciebestuur zich dinsdag in Haarlem over de vraag of het moet ingrijpen.

Uit interne documenten die De Telegraaf bemachtigd heeft, komt nog een andere vrees naar voren. In die documenten staat dat ambtenaren het verbruik op vijf tot tien miljoen kuub drinkwater per jaar schatten. Boerenorganisatie LTO Noord vreest dat boeren, met hun gewassen en vee, straks bij droogte achteraan komen te staan als hier vooraf geen duidelijkheid is.

Ambtenaren van Hollands Kroon maakten in 2019 een inschatting van de waterbehoefte, maar stelden die een jaar later alweer bij. „De inschatting voor to-

taal watergebruik komt op 525 kuub water per uur, wat overeenkomt met 4,6 miljoen kuub per jaar”, stelde men in 2019. Al snel blijkt dat niet meer realistisch. „Ik kom met de toekomstige ontwikkelingen uit op 5 miljoen kuub per jaar. Maar zou goed zijn als we rekening houden met het dubbele”, schrijft een ambtenaar in januari 2020.

Koelwaterbehoefte

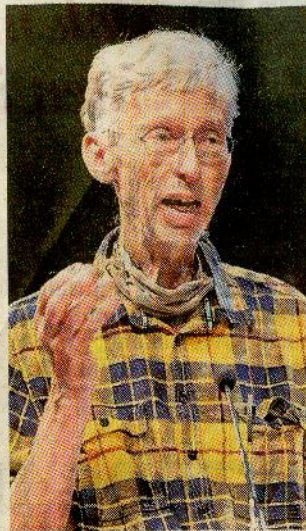
Boeren zien de bui hangen. Betalen zij in perioden van droogte straks het gelag? „Voldoende zoet water van goede kwaliteit is van groot belang voor de agrarische sector en onze voedselvoorziening. Het mag niet zo zijn dat de koelwaterbehoefte van de datacenters dit in gevaar gaat brengen”, zegt Henk Geerligts, vicevoorzitter van LTO Noord. Ook de provincie wil weten welk water datacenters in droge perioden gebruiken en of ‘dit kan leiden tot een agrarisch beregeningsverbod’, staat in een document.

Gewaarschuwd werd dat koelwater mogelijk nog een ander mogelijk probleem veroorzaakt: verzilting en

corrosie aan gemalen en pompen. Het lozen van het koelwater uit datacenters, dat na gebruik een hoge zoutconcentratie bevat, gebeurt op oppervlaktewater, het riool en via vrachtwagens naar waterzuiveringen. Vervolgens wordt het geloosd in de Waddenzee. Om hoeveel water het nu gaat wil Hollands Kroon niet zeggen. Eveneens niet hoeveel wordt geloosd. „Dat is ruimtelijk niet relevant”, stelt een gemeentewoordvoerder. Zij wijst erop dat er ook watergerelateerde vergunningen zijn afgegeven en voldaan wordt aan voorwaarden. Bij het Hoogheemraadschap tast men eveneens in het duister. Zij wijzen naar de gemeente. „Wij hebben geen gegevens hoeveel water er geloosd wordt op de riolering.”

Risico

Maar achter de schermen trok het Hoogheemraadschap al verscheidene malen aan de bel bij het gemeentebestuur. In 2019 stelt

Johan Vollenbroek: 'Rechters houden hier niet van.'

men schriftelijk dat de hoeveelheid zout de rioolwaterzuiveringsinstallaties zelfs kan aantasten. „Al dat zout is ook niet meer bevorder-

Boeren zien de bui al hangen

lijk voor de kwaliteit van gemalen en pompen”, blijkt uit stukken. Een datacentrum is al goed voor 1.500 milligram zout per liter. „Dat is al risicovol. Als meerdere datacenters op een gemaal lozen, hebben we een nog hogere zoutvracht. Niemand geeft ons een garantie dat de gemalen/pompen niet versneld corroderen/afschrijven.” Geadviseerd wordt andere methoden te gebruiken.

Dan zijn er bij deskundigen nog vraagtekens over

het ontbreken van milieueffectrapportages (MER) voor nieuwe datacentra. „Koelwater is bijvoorbeeld zo'n effect. Dit moet ergens geloosd worden en dat moet je zorgvuldig in kaart brengen en goed afwegen, bijvoorbeeld in een MER”, zegt hoogleraar Chris Backes van de Universiteit Utrecht. Hollands Kroon hanteert een omstreden 'salamitactiek' om milieuregels voor nieuwe datacentra te omzeilen: per nieuw datacentrum wordt een bestemmingsplan gewijzigd. Daardoor wordt niet het gehele project beoordeeld, maar steeds een stukje.

Backes is resoluut over deze werkwijze: „Dat mag niet. Als men nu al weet dat het project in totaal 170 hectare zal worden, is het over de MER-grens. Daar is ook jurisprudentie over, zelfs Europese jurisprudentie.”

Milieuregels

Johan Vollenbroek, een luis in de pels van overheden als het gaat om toepassing van milieuwetgeving, is niet verbaasd over het gebruik van de salamitactiek in Hollands Kroon. „Dit is schering en inslag onder bestuurders. Het lijkt erop dat sommigen meer tijd verspillen aan de vraag hoe ze milieuwetgeving kunnen ontwijken dan dat ze haar toepassen.” Volgens de stikstofstrijder zouden belanghebbenden een goede kans maken in een rechtszaak. „Rechters houden hier niet van. Zij zien ook wel in dat dit neerkomt

Om de datacentra te faciliteren zou milieuwetgeving worden omzeild.

FOTO ANP/HH

op het omzeilen van milieuregels.”

Volgens Backes kan het ontbreken van een milieueffectrapportage grote gevolgen hebben voor de vijf datacentra die Hollands Kroon nog wil vergunnen. „Er kan een belanghebbende tegen dat besluit in beroep gaan en zeggen: dat besluit deugt niet, omdat er geen MER is geweest. Als de rechter daarin meegaat, wordt het besluit vernietigd.”

Sjoerd Harkema van de commissie MER, die milieueffectrapportages beoordeelt, bevestigt dat de commissie recent nooit stukken uit Hollands Kroon heeft ontvangen. Bij andere datacentra in Nederland is zij wel betrokken. „We kaarten dit thema wel in algemene zin aan omdat wij ons zorgen maken. De minister van Binnenlandse Zaken gaf aan dat andere overheden in het kader van interbestuurlijk toezicht bevoegd zijn om, als het inderdaad niet gaat zoals het zou moeten gaan, in te grijpen.”

In dit geval is dat de provincie Noord-Holland. Een woordvoerder van GL-gedeputeerde Stigter (Milieu) laat weten dat het provinciebestuur dinsdag bijeenkomt om de kwestie te bespreken. Hollands Kroon liet weten dat zij een zorgvuldige afweging heeft gemaakt, maar stelt dat een MER-procedure niet aan de orde is.